

Małopolski Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego w roku szkolnym 2019/2020

**Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych etapach
konkursu i wykaz literatury obowiązującej uczestników
oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela**

I. Tematyka konkursu

Wobec Natury

Etap I – „O ludzkiej posłuchajcie niedoli...”

Etap II – „Człowiek miarą wszechrzeczy”

Etap III – „Czyńcie sobie Ziemię poddaną”?

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Do każdego etapu konkursu obowiązują wiadomości i umiejętności wynikające z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych (II etap edukacyjny w zakresie języka polskiego) – Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2012 poz. 977 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.) – nowa podstawa programowa.

A. Wymagania ogólne

- 1) Uczestnicy przystępujący do konkursu powinni posiadać wysokie kompetencje czytelnicze, umiejętność wnikliwej interpretacji utworów – również na poziomie metaforycznym, a także umiejętność samodzielnego wnioskowania i poprawnego wypowiedziania się w różnych formach wypowiedzi pisemnej (poprawność merytoryczna, logiczna i językowa).

- 2) Uczniowie zakwalifikowani do etapu II i III powinni wykazać się ponadto wysoką sprawnością językową, dojrzałością i krytycyzmem w formułowaniu sądów w oparciu o teksty kultury, a także umiejętnością przywoływania kontekstów właściwych dla prezentowanych utworów.
- 3) Uczestnicy etapu szkolnego i rejonowego powinni znać teksty literackie wskazane w spisie lektur dla odpowiedniej części konkursu. **W etapie wojewódzkim obowiązuje znajomość lektur z całej listy.**

B. Wymagania szczegółowe

1) W zakresie czytania i odbioru tekstów kultury (wskazanych w spisie lektur oraz tekstów nowych, zacytowanych w arkuszach zadań)

- a) czytanie utworów: literackich, ikonicznych, popularnonaukowych, naukowych, publicystycznych, w tym wykresów, tabel, schematów (na każdym etapie uczestnik otrzyma do analizy fragment tekstu związanego z tematyką konkursu, ale niepodanego w wykazie lektur),
- b) analiza utworów, w tym czynne posługiwanie się w celu opisu tekstu podstawowymi kategoriami:
 - teoretycznoliterackimi, tj. ironia, metafora, symbol, stylizacja, epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, onomatopeja, apostrofa, anafora, antyteza, wykrzyknienie, pytanie retoryczne, gatunki i rodzaje literackie,
 - językowymi, tj. zdanie, równoważnik zdania, elipsa, imiesłów przymiotnikowy, imiesłów przysłówkowy, imiesłowowy równoważnik zdania, osobowe i bezosobowe formy czasownika, mowa zależna, niezależna,
 - z zakresu leksyki i frazeologii związanej z tematyką konkursu (polisemia, synonimy, antonimy, mitologizmy, frazeologizmy;
- c) interpretacja (odkrywanie sensów dosłownych, przenośnych i symbolicznych; odróżnianie prawdy od fikcji, opinii od faktów, informacji od komentarza).

2) W zakresie redagowania tekstów

- a) streszczanie, skracanie, przekształcanie wypowiedzi,
- b) prowadzenie narracji i jej celowe urozmaicanie,
- c) prezentowanie stanowiska (opinia, teza, hipoteza, podsumowanie),
- d) argumentowanie (argumenty i kontrargumenty), w tym hierarchizacja argumentów,
- e) wnioskowanie,

- f) redagowanie tekstu poprawnego pod względem językowo-stylistycznym oraz z dbałością o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną, w formie krótszej: (**zaproszenie, ogłoszenie, zawiadomienie, reklama, notatki (różne formy), regulamin, przepis, instrukcja, kodeks, toast, dedykacja**) oraz dłuższej: (**opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, charakterystyka, dziennik, list, pamiętnik, mowa, recenzja, rozprawka**).

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników

Przy tekstach zagranicznych autorów należy skorzystać ze wskazywanych niżej publikacji. Przy pozostałych mogą być brane pod uwagę inne wydania.

Etap I

1. Daniel Defoe, *Przypadki Robinsona Crusoe*, tłum. Franciszek Mirandola, [online] <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/robinson-crusoe.pdf>
2. Biblia. *Księga Rodzaju*, rozdziały: 1-3 (Od stworzenia świata do upadku człowieka).
3. Wanda Markowska, *Prometeusz*, [w:] tejże, *Mity Greków i Rzymian*, Iskry, Warszawa, 1987, s. 97-101.
4. Adam Mickiewicz, *Mateczniki*, [w:] tegoż, *Pan Tadeusz*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1997, Księga IV, wersy: 479-565.
5. Joanna Kulmowa, *po niczemu*, [w:] tejże, *Moja pełnia, czyli wiersze lubiane*, PIW, Warszawa 2000, 125.
6. *W krainie Inuitów*, [online] <http://www.blizejdziecka.com/w-krainie-inuitow/>
7. Film *Makrokosmos*, reż. Jacques Perrin, Jacques Cluzaud (2001).

Etap II

1. Juliusz Słowacki, *Balladyna*, Siedmioróg, Wrocław 2019.
2. Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*, Siedmioróg, Wrocław, 2019.
3. Biblia. *Księga Rodzaju*, rozdział 11 (Wieża Babel).
4. Jan Parandowski, *Cztery wieki ludzkości*, [w:] tegoż, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Puls, Londyn, 1992, s. 43-44.
5. Wisława Szymborska, *Psalm*, [w:] tejże, *Wiersze wybrane*, [Wielka liczba, 1976], Wydawnictwo a5, s. 207-208.
6. Pieter Bruegel Starszy, *Wieża Babel* [online], <https://niezlasztuka.net/o-sztuce/pieter-bruegel-wieza-babel/>

7. Film *Władca much*, reż. Harry Hook (1990).

Etap III

1. Jack London, *Biały Kieł*, tłum., Lucyna Wierzbowska, Olesiejuk Sp. z o.o., Ożarów Mazowiecki 2018. (lub inne tłumaczenia i wydania)
2. Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, tłum. Jan Szwykowski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1994.
3. Timothée de Fombelle, *Tobi. Część 1. Życie w zawieszeniu*, tłum. Janina i Krzysztof Błońscy, Znak, Kraków 2008.
4. *Biblia. Księga Rodzaju*, rozdziały: 6-9 (Potop).
5. Wisława Szymborska, *Zwierzęta cyrkowe*, [też], *Wiersze wybrane [Dlatego żyjemy, 1952]*, Wydawnictwo a5, Kraków 2002, s. 14.
6. Film *Avatar*, reż. James Cameron (2009).